

สารพันปัญหากฎหมาย สารพันปัญหากฎหมาย

โดย นางสาวอริยพร โพธิ์ใส
นิติกร สำนักกฎหมาย

คอลัมน์ “สารพันปัญหากฎหมาย” นี้ เป็นคอลัมน์ใหม่ที่วารสาร “จตุรนิติ” จะได้นำเสนอต่อท่านผู้อ่าน ในเชิงถาม-ตอบข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ ซึ่งฉบับนี้จะได้นำเสนอในเรื่องการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นพยานในศาลหรือไปให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน การให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ การทำสัญญาขอรับทุนเพื่อไปศึกษาต่อ และเรื่องการแต่งตั้งข้าราชการล่วงหน้าจะกระทำได้หรือไม่ ดังนี้

การไปเป็นพยานตามหมายศาล และการไปให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน

■ การที่ข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการไปเป็นพยานตามหมายศาลจะถือเป็นการไปปฏิบัติราชการหรือไม่ ?

กรณีที่ส่วนราชการหรือพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีหรือส่วนราชการเป็นจำเลย และส่วนราชการหรือพนักงานอัยการได้อ้างข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการเป็นพยานในคดีนั้น ถือเป็นการไปปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของทางราชการโดยส่วนรวมโดยตรง ให้ถือเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ

กรณีบุคคลภายนอกอ้างข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการเป็นพยานในคดี ซึ่งมีใช่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่โดยตรง ให้ผู้บังคับบัญชาอนุญาตให้ไปตามหมายเรียกของศาลได้ โดยไม่ถือเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ และไม่ถือเป็นวันลา^๑

■ การที่ข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการไปให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวนจะถือเป็นการไปปฏิบัติราชการหรือไม่ ?

กรณีที่ส่วนราชการเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และส่วนราชการได้อ้างข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการเป็นพยาน และพนักงานสอบสวนได้เรียกบุคคลดังกล่าวไปให้ถ้อยคำ ถือเป็นการไปปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของทางราชการโดยส่วนรวมโดยตรง ให้ถือเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ

^๑มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๒๖ เรื่อง การไปเป็นพยานตามหมายศาล (สร ๐๒๐๑/ว ๕๖ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๖).

กรณีที่คุณคลภายนอกอ้างข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการเป็นพยาน และพนักงานสอบสวนได้เรียกให้คุณคลดังกล่าวไปให้ถ้อยคำในคดี ซึ่งมีใช่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยตรง ให้ผู้บังคับบัญชาอนุญาตให้ไปให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวนได้ โดยไม่ถือเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการและไม่ถือเป็นวันลา^๒

หลักเกณฑ์การทำสัญญาของผู้รับทุน และข้าราชการที่ไปศึกษาหรือฝึกอบรมภายในประเทศ

■ บุคคลใดบ้างที่ต้องทำสัญญาปฏิบัติราชการโดยใช้ทุน เงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ กรณีที่ไปศึกษา หรือฝึกอบรมภายในประเทศ ?

- บุคคลที่จะต้องทำสัญญาชดใช้ทุน เงินเดือนและเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ ได้แก่
๑. ข้าราชการที่ได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาภายในประเทศ
  ๒. ข้าราชการที่ได้รับทุนตามความต้องการของส่วนราชการเพื่อไปศึกษาหรือฝึกอบรมภายในประเทศ
  ๓. ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาภายในประเทศตามความต้องการของส่วนราชการ
  ๔. ข้าราชการที่ทางราชการส่งไปฝึกอบรม หรือที่ได้รับอนุญาตให้ลาไปฝึกอบรมภายในประเทศที่มีระยะเวลาการฝึกอบรมเกินกว่า ๖ เดือน หรือทางราชการจะต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมเกินกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท

■ บุคคลดังกล่าวมาในข้อแรกนี้จะต้องกลับมาปฏิบัติราชการเป็นเวลาเท่าใดจึงจะไม่ถือเป็นผู้ผิดสัญญา ?

บุคคลดังกล่าวต้องกลับมาปฏิบัติราชการตามที่กำหนดไว้ในสัญญาซึ่งไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา หรือฝึกอบรม

■ หากบุคคลดังกล่าวมาในข้อแรกนี้ผิดสัญญา จะต้องชดใช้เงินจำนวนเท่าใด ?

ผู้ที่ไม่กลับมาปฏิบัติราชการต้องชดใช้เงินเป็นจำนวนสองเท่าของเงินเดือน ทุน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ ในกรณีที่กลับมาปฏิบัติราชการไม่ตรงกำหนดตามสัญญา ก็ให้ลดจำนวนเงินที่จะต้องชดใช้ลงตามส่วน

^๒มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๕ เรื่อง แนวปฏิบัติการข้าราชการไปให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน (นร ๐๒๐๑/ว ๓๐ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๕).

■ การฝึกอบรมภายในประเทศ หมายถึงอย่างไร ?

การฝึกอบรมภายในประเทศ หมายความว่า การฝึกอบรมหรือฝึกงานที่ส่วนราชการส่งข้าราชการไปเรียน หรือรับการฝึกอบรม หรืออนุญาตให้ลาไปฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็นทางวิชาการ ทางระเบียบข้อบังคับของทางราชการหรือทางการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การระหว่างประเทศ หรือเอกชนจัดขึ้น^๗

หลักเกณฑ์การผ่อนผันให้นับเวลาที่ขอลับเข้ารับราชการเป็นระยะเวลาปฏิบัติราชการชดใช้ตามสัญญาการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ และสัญญาการศึกษาหรือฝึกอบรมภายในประเทศ

■ ผู้ที่ผิดสัญญาประเภทใดบ้างที่ได้รับการผ่อนผันให้นับเวลาที่ขอลับเข้ารับราชการเป็นระยะเวลาการปฏิบัติราชการชดใช้ทุน เงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วงเหลือ ?

ผู้ที่ได้รับการผ่อนผัน ได้แก่

๑. ผู้ที่ผิดสัญญาการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ
๒. ผู้ที่ผิดสัญญาการศึกษาหรือฝึกอบรมภายในประเทศ

■ บุคคลในข้อแรกนี้จะได้รับการผ่อนผันๆ อย่างไร ?

บุคคลดังกล่าวจะได้รับการผ่อนผัน ดังนี้

(๑) ผ่อนผันให้นับเวลาที่ขอลับเข้ารับราชการใหม่เป็นการชดใช้ทุนโดยไม่ต้องชดใช้เงินตามเงื่อนไข ดังนี้

(๑.๑) กรณีที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ ผู้ผิดสัญญาจะต้องปฏิบัติราชการชดใช้ตามสัญญามาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเวลาที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยในกรณีที่มีการลาศึกษา หลายคราว ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการชดใช้รวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่าเวลาที่ไปศึกษา ทุกคราวรวมกัน และถ้าเป็นสาขาวิชาที่ขาดแคลน กำหนดเวลาปฏิบัติราชการดังกล่าวให้ลดเหลือกึ่งหนึ่ง

(๑.๒) กรณีที่ไปศึกษาหรือฝึกอบรม ภายในประเทศกำหนดเวลาปฏิบัติราชการตามข้อ (๑.๑) ให้เหลือกึ่งหนึ่ง

(๑.๓) ผู้ผิดสัญญาจะต้องได้รับการบรรจุให้กลับเข้ารับราชการใหม่ ไม่ว่าจะกลับเข้ารับราชการใหม่ในสังกัดเดิมหรือต่างสังกัดเดิมของตน แต่อยู่ในสังกัดกระทรวง ทบวง เดียวกันในเวลา ๖ เดือนนับจากวันลาออก

^๗มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ เรื่อง การทำสัญญาของผู้รับทุนและข้าราชการที่ไปศึกษา หรือฝึกอบรม ภายในประเทศและการผ่อนผันให้นับเวลาการบรรจุกลับเข้ารับราชการเป็นการชดใช้ทุน (นร ๐๒๐๖/ว ๑๕๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓).

ในกรณีได้รับการบรรจุให้กลับเข้ารับราชการใหม่ในสาขาวิชาที่ขาดแคลนต้องได้รับการบรรจุกลับเข้ารับราชการ ภายในเวลา ๑ ปี นับจากวันลาออก

(๒) กรณีไม่อยู่ในเงื่อนไขตาม (๑) ผ่อนผันให้นับเวลาที่ขอลกลับเข้ารับราชการใหม่เป็นการขาดใช้ทุน โดยต้องชดใช้เงินบางส่วนตามเงื่อนไข ดังนี้

(๒.๑) ผู้ผิดสัญญาเป็นข้าราชการรับทุนไปศึกษา ซึ่งต้องชดใช้คืนเงินเดือน เงินทุนเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ และเบี้ยปรับจากการผิดสัญญา ให้ผู้ผิดสัญญาชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นเงินเดือน ให้ครบถ้วนทั้งจำนวน ในวันทำสัญญาเพิ่มเติมก่อน สำหรับเงินทุน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ รวมทั้งเบี้ยปรับของเงินเดือน เบี้ยปรับของเงินทุนและเบี้ยปรับของเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ ให้นำไปคำนวณสำหรับระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติราชการชดใช้ครั้งใหม่

(๒.๒) กรณีผู้ผิดสัญญาลาศึกษาฯ โดยไม่ได้รับเงินทุนให้ชดใช้คืนเงินเดือนที่ได้รับระหว่างลาไปศึกษา และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์เดียวกับผู้ลาศึกษาโดยได้รับทุน

(๓) ผู้ผิดสัญญาทั้ง ๒ กรณีจะต้องทำสัญญารับราชการชดใช้ทุนสำหรับระยะเวลาที่ยังขาดอยู่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ เท่าของระยะเวลารับราชการชดใช้ทุนที่ยังขาดอยู่นั้นและระยะเวลารับราชการชดใช้ทุนตามสัญญาใหม่นั้นจะต้องไม่เกินเวลาที่ข้าราชการผู้นั้นครบเกษียณอายุราชการ

(๔) ถ้าปรากฏว่าระหว่างเวลารับราชการชดใช้ทุนตามสัญญาที่ได้รับการผ่อนผันนั้นข้าราชการดังกล่าวได้ผิดสัญญาอีก ผู้ผิดสัญญาจะต้องชำระเงินที่ยังขาดอยู่ พร้อมทั้งเบี้ยปรับอีกสองเท่าของเงินที่ยังขาดอยู่นั้นคืนให้แก่ทางราชการ ในกรณีที่ผู้ผิดสัญญาได้รับราชการชดใช้ไปบ้างแล้ว เงินและเบี้ยปรับที่จะต้องชดใช้คืนให้ลดลงตามส่วนของเวลาที่ผู้นั้นได้รับราชการไปบ้างแล้ว

ให้ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันทำสัญญาตามแบบสัญญาผ่อนผันให้นับเวลาที่ขอลกลับเข้ารับราชการเป็นระยะเวลาการรับราชการชดใช้ทุนตามสัญญาลาศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย และสัญญาค้ำประกัน (หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๒/ว ๙๐ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๖)

(๕) ในกรณีที่ผู้ผิดสัญญาถูกดำเนินคดีฟ้องร้องอันเนื่องมาจากการผิดสัญญาลาศึกษาฯ หรือผิดสัญญารับทุน แต่คดียังไม่ถึงที่สุดถ้ากรณีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการผ่อนผันตามนัยข้อ (๑) – (๔) ดังกล่าวข้างต้น ก็ให้ส่วนราชการคู่สัญญาผู้เป็นโจทก์ทำสัญญาประนีประนอมยอมความไปได้ แต่ผู้ผิดสัญญาผู้เป็นจำเลยจะต้องชำระเงินค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งทางราชการได้ใช้จ่ายไปแล้วในการดำเนินคดีคืนให้แก่ทางราชการด้วย

(๖) ถ้าปรากฏว่าในระหว่างผิดสัญญาจนถึงวันที่ข้าราชการผู้ผิดสัญญาได้รับการผ่อนผันได้มีการบังคับชำระหนี้ตามสัญญาจากผู้ผิดสัญญาหรือผู้ค้ำประกัน หรือได้มีบุคคลภายนอกรับผิดชอบ

ชดใช้เงินอันเนื่องมาจากผิดสัญญาไปแล้วทั้งหมดหรือบางส่วนบุคคลเหล่านั้นจะเรียกวงเงินที่ได้ชำระไปแล้วนั้นคืนจากทางราชการไม่ได้ทั้งสิ้น^๕

หลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกันสัญญาของข้าราชการหรือผู้รับทุนรัฐบาลที่ไปศึกษา ฝึกอบรม และปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ รวมทั้งข้าราชการหรือผู้รับทุนที่ไปศึกษาภายในประเทศ

■ ผู้ค้ำประกัน มีใครบ้าง ?

ผู้ค้ำประกัน ได้แก่

๑. บิดาหรือมารดาของผู้ที่จะไปศึกษา โดยผู้ค้ำประกันไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ในการทำสัญญาค้ำประกัน หรือ

๒. ในกรณีไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันตามข้อ ๑ ได้ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นพี่หรือน้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันกับผู้ที่จะไปศึกษา โดยผู้ค้ำประกันไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ในการทำสัญญาค้ำประกัน หรือ

๓. ในกรณีไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันตามข้อ ๑ และ ๒ ได้ให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เป็นคู่สัญญาของผู้ที่จะไปศึกษาตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาตรวจสอบ หากผลการพิจารณาตรวจสอบปรากฏว่าผู้ที่จะไปศึกษาไม่มีบุคคลตามข้อ ๑ และ ๒ ที่จะมาทำสัญญาค้ำประกัน และผู้ที่จะไปศึกษา มีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษา ก็ให้ผู้ที่จะไปศึกษาทำสัญญาลาศึกษาโดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกันได้

■ ข้อความที่ว่า “มีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษา” มีความหมายครอบคลุมเพียงใด ?

ความเห็นกระทรวงการคลังตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/๑๓๓๖๒ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๐ เห็นว่าอยู่ในดุลยพินิจของส่วนราชการที่จะพิจารณาว่า บุคคลผู้ได้รับทุน หรือได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาฝึกอบรมมีความเหมาะสมที่จะกลับมารับราชการชดใช้ทุนเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการนั้นอย่างสูงยิ่ง

■ กรณีที่ไม่มีการทำสัญญาค้ำประกัน เนื่องจากไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันได้ และส่วนราชการเห็นว่า ผู้ที่จะไปศึกษามีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษาจึงไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน ทางราชการต้นสังกัดและคณะกรรมการจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือไม่เมื่อมีการผิดสัญญาเกิดขึ้น เพราะไม่มีผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอีกชั้นหนึ่ง ?

^๕มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ เรื่อง การทำสัญญาของผู้รับทุนและข้าราชการที่ไปศึกษา หรือฝึกอบรมภายในประเทศ และการผ่อนผันให้นับเวลาการบรรจุกลับเข้ารับราชการเป็นการชดใช้ทุน (นร ๐๒๐๖/ว ๑๕๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๓).

ความเห็นกระทรวงการคลังตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/๑๓๓๖๒ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๐ เห็นว่า หากทางราชการต้นสังกัดและคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการโดยสุจริตแล้วก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

■ กรณีที่คณะกรรมการมีความเห็นว่า ผู้ที่จะลาไปศึกษาไม่มีศักยภาพสูงจึงในการศึกษา แต่ทางราชการมีความต้องการให้ผู้นั้นไปศึกษาจะทำอย่างไร ?

ความเห็นกระทรวงการคลังตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/๑๓๓๖๒ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๐ เห็นว่า เมื่อคณะกรรมการที่ส่วนราชการซึ่งเป็นผู้สัญญาของผู้ที่จะไปศึกษาพิจารณาเสนอความเห็นเป็นประการใด ส่วนราชการที่แต่งตั้งคณะกรรมการนั้นก็ต้องปฏิบัติตามไปตามความเห็นของคณะกรรมการที่ตนแต่งตั้งจะปฏิบัติเป็นอย่างอื่นมิได้^๕

หลักเกณฑ์การผ่อนผันการชำระหนี้แก่ผู้ค้าประกัน

■ การผ่อนผันการชำระหนี้แก่ผู้ค้าประกัน มีหลักเกณฑ์อย่างไร ?

การผ่อนผันการชำระหนี้แก่ผู้ค้าประกันมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

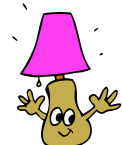
๑. หากข้าราชการที่ทำสัญญาไปศึกษา ฝึกอบรม และปฏิบัติภารกิจ ณ ต่างประเทศ ปฏิบัติผิดสัญญาให้ส่วนราชการผู้เป็นคู่สัญญาดำเนินการเรียกชดใช้เงินจากผู้ผิดสัญญาก่อน หากผู้ผิดสัญญาไม่ยินยอมชดใช้เงินเดือน เงินทุน และเงินอื่น ๆ ที่พึงจะต้องชดใช้คืนพร้อมด้วยเบี้ยปรับตามสัญญาและดอกเบี้ยผิดนัด (ถ้ามี) จนครบถ้วนก็ให้ดำเนินคดีกับผู้ผิดสัญญาจนคดีถึงที่สุด และหากผู้ผิดสัญญายังไม่ยินยอมชำระหนี้ หรือหากบังคับคดีเอากับทรัพย์สินของผู้ผิดสัญญาแล้ว ยังไม่เพียงพอชำระหนี้ ก็ให้ดำเนินการฟ้องคดีผู้ผิดสัญญาเป็นคดีล้มละลายต่อไป แล้วจึงดำเนินการเรียกให้ผู้ค้าประกันชดใช้เงินเดือน เงินทุน และเงินอื่น ๆ ที่พึงจะต้องชดใช้คืนพร้อมด้วยเบี้ยปรับตามสัญญาและดอกเบี้ยผิดนัด (ถ้ามี) แทนผู้ผิดสัญญา

๒. ในกรณีที่ผู้ค้าประกันเป็นข้าราชการและไม่ได้เป็นบิดามารดา หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ผิดสัญญา ให้ส่วนราชการที่ข้าราชการผู้นั้นอยู่ในสังกัดขอผ่อนผันกับกระทรวงการคลังว่าสมควรที่จะพิจารณาอนุมัติให้ผ่อนผันการชำระหนี้โดยให้งวดวันเบี้ยปรับและดอกเบี้ยตามสัญญาแก่ผู้ค้าประกันหรือไม่เพียงใด ตลอดจนการพิจารณาให้ผู้ค้าประกันสามารถผ่อนชำระเงินเดือน เงินทุน และเงินอื่นใดซึ่งผู้ค้าประกันจะต้องชดใช้คืนได้หรือไม่ เพียงใด แล้วนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาสั่งการ ไปตามที่ตกลงกันนั้น โดยไม่ต้องดำเนินคดีแก่ผู้ค้าประกันก่อน

^๕มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เรื่อง หลักเกณฑ์การทำสัญญาค้าประกันสัญญาของข้าราชการที่ลาไปศึกษา ฝึกอบรม และปฏิบัติภารกิจ ณ ต่างประเทศ ด้วยทุนประเภทต่าง ๆ (นร ๐๒๑๕/ว ๙๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๙).

๓. หากส่วนราชการผู้เป็นคู่สัญญาเรียกให้ผู้ค้าประกันคดีใช้หนี้แทนผู้ผิดสัญญาตามนัยข้อ ๑ แล้ว ผู้ค้าประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้ ก็ให้ดำเนินคดีตามสัญญาค้าประกันกับผู้ค้าประกันจนถึงที่สุด เมื่อมีการดำเนินคดีกับผู้ค้าประกันจนถึงที่สุดถึงขั้นบังคับคดีแล้วหากมีปัญหาพิเศษที่ผู้ค้าประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้ ก็ให้ผู้ค้าประกันขอผ่อนผันการชดใช้หนี้ดังกล่าวในการพิจารณาขอผ่อนผันการชดใช้หนี้ของผู้ค้าประกันให้มีการร่วมพิจารณาระหว่างส่วนราชการที่ขอผ่อนผันกับกระทรวงการคลังว่าสมควรที่จะพิจารณานุมัติผ่อนผันให้งดเว้นเบี้ยปรับและดอกเบี้ยตามสัญญาแก่ผู้ค้าประกันหรือไม่ เพียงใดแล้วนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาชี้ขาด การพิจารณาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เป็นที่สุด^๖

การแต่งตั้งข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

■ การออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการล่วงหน้า กระทำได้หรือไม่ ?

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้กระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนคณะกรรมการข้าราชการต่าง ๆ ทุกประเภท ถือเป็นหลักปฏิบัติในการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนและข้าราชการประเภทอื่น ๆ ดังนี้

๑. การออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้ดำรงตำแหน่งที่ยังไม่ว่างในขณะที่ออกคำสั่ง โดยให้คำสั่งมีผลใช้บังคับเมื่อตำแหน่งดังกล่าวว่างลงแล้วนั้น สมควรให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ต้องแต่งตั้งข้าราชการให้ไปดำรงตำแหน่งในต่างจังหวัด ในต่างประเทศหรือเป็นการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนผู้ที่จะต้องพ้นจากราชการไปเพราะเกษียณอายุตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ หรือกรณีอื่นที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการจริง ๆ เช่น กรณีแต่งตั้งล่วงหน้าแทนผู้ที่ขอลาออกจากราชการสำหรับตำแหน่งที่จำเป็นต้องมีผู้ปฏิบัติงานต่อเนื่องกัน เป็นต้น ทั้งนี้ การแต่งตั้งล่วงหน้าดังกล่าวให้กระทำได้กรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นแก่ราชการโดยให้ออกคำสั่งล่วงหน้าได้ไม่เกิน ๒ เดือน หากมีความจำเป็นเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ จำต้องออกคำสั่งล่วงหน้าเกินกำหนดเวลาดังกล่าวก็ให้ขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปก่อน

๒. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนจะต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ราชการไปไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ไม่พึงออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนไว้ล่วงหน้า โดยให้คำสั่งมีผลใช้บังคับเมื่อผู้ออกคำสั่งได้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่นั้นไปแล้ว หากมีความจำเป็นเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ จำต้องออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการก็ให้ขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปก่อน

^๖มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๐ เรื่อง หลักเกณฑ์การทำสัญญาค้าประกันสัญญาของข้าราชการที่ลาไปศึกษา ฝึกอบรมและปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศและหลักเกณฑ์การผ่อนผันการชำระหนี้แก่ผู้ค้าประกัน (นร ๐๒๐๕/ว ๑๑๑ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๐).

๓. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งไม่อาจออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนที่มีคุณสมบัติยังไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ เป็นการล่วงหน้า โดยให้คำสั่งมีผลใช้บังคับเมื่อผู้ได้รับแต่งตั้งมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้วได้^๑

■ รัฐวิสาหกิจต้องถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวด้วยหรือไม่ ?

ให้รัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติในการแต่งตั้งผู้บริหารและพนักงานตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ด้วย^๒

การให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ

■ ข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการจะได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ?

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ดังนี้

๑. ให้ถือว่าการให้ข้อมูล หรือการเป็นพยาน หรือการส่งเอกสารหลักฐานเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
๒. ผู้บังคับบัญชาจะต้องไม่กลั่นแกล้งในทางใด ๆ ต่อข้าราชการผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำในฐานะพยาน
๓. ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ข้าราชการผู้ให้ข้อมูลให้ถ้อยคำในฐานะพยานโดยมิให้ถูกกลั่นแกล้งหรือข่มขู่จากผู้ถูกร้องเรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขอความร่วมมือหรือประสานกับสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อเป็นนายแก้ต่างในกรณีที่ถูกฟ้องร้องในคดีแพ่งหรืออาญา
๔. ผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษแก่ข้าราชการผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำในฐานะพยานที่เป็นประโยชน์และเป็นผลดีถึงต่อทางราชการได้
๕. คณะกรรมการสอบสวน หรือผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจเพื่อกันบุคคลผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดไว้เป็นพยาน หรือลดหย่อนผ่อนโทษได้ตามเหตุและผลของเรื่อง
๖. ข้าราชการผู้ให้ข้อมูล หรือให้ถ้อยคำในฐานะพยานสามารถร้องขอความเป็นธรรมต่อ ก.พ. ได้เมื่อถูกกลั่นแกล้งอันเป็นผลจากการให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำในฐานะพยาน^๓

^๑มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เรื่อง การออกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการล่วงหน้า (นร ๐๒๐๒/ว ๔๘ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐).

^๒มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๓ เรื่อง การแต่งตั้งข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ (นร ๐๒๐๕/ว ๑๒๓ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๓).

^๓มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ เรื่อง มาตรการให้ความคุ้มครองข้าราชการผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ (ตอนที่๓ ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๓๑ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒).